

AKADEMINIO SKAUTŲ SĄJŪDŽIO SUAŽIAVIMAS

Rugpjūčio 18 ir 19 dienomis Clevelande įvyko Akademinių Skautų Sąjūdžio suvažiavimas. Iš įvairių Amerikos miestų: Bostono, Baltimorės, Detroito, Chicagos, Gary ir kitų į Clevelandą buvo suvažiavę per 60 aktyvių to sąjūdžio dalyvių. Kitoose kraštuose gyvenantieji to sąjūdžio dalyviai suvažiavime dalyvavo bendraudami laiškais išdėstytose pagėdavimuose ir pasiūlymuose. Akademinių Skautų Sąjūdis dabar įvairiose valstybėse skaito per 300 aktyvių narių.

Suvažiavime dalyvavo ir du skautų sąjūdžio garbės nariai: prof. S. Kolupaila ir prof. Ign. Končius.

Suvažiavimo dalyviai rugpjūčio mėn. 18 d. padėjo vainikus prie Dr. V. Kudirkos ir Dr. J. Basanavičiaus paminklų Lietuvių darželyje. Rugpjūčio 19 d. vainiką padėjo prie Prezidento ir skauto šefo A. Smetonos kapo.

Visą rugpjūčio 18 dieną skautai posėdžiavo ir aptarė savo organizacinius reikalus bei išsirinko vadovybę. Vakare P. J. Žiūrių rezidencijoje turėjo lauką, o rugpjūčio mėn. 19 d. iškilmingą posėdį.

Akademiniams skautų sąjūdžiui toliau vadovaus valdyba iš prof. Ign. Končiaus, Dr. D. Kesiušaitės ir Br. Kvicklo (perrinkta ta pati). Moterų valdybai pirmininkaus M. Barniškaitė, o vyrų valdybai Eug. Vilkas.

NEPRITARIA "NAUJENOMS"

Kanadoje išeinančiam "Nepriklausomos Lietuvos" laikraštyje pasirodė šis pareiškimas:

Pone Redaktoriau,

Neseniai NAUJIEOSE buvo atspaudinta J. Kedainio aprašytos velionies Dr. K. Griniaus mintys, dėl 1926 m. gruodžio 17 d. perversmo Lietuvoje. Ryšy su tuo, prašyčiau neatsisakyti įdėti žemiau dedamo turinio laišką.

Su pagarba J. Audėnas
LVLS Centro Komiteto
Pirmin, in exile

"NAUJIEOSE" per keletą numerių tūlas J. Kedainis paskelbė atpasakojimus velionies Dr. Kazio Griniaus apie 1926 m. gruodžio 17 d. perversmą Lietuvoje.

Dr. K. Grinius būdamas gyvas, vengė iš esmės apie tai viešai kalbėti arba rašyti. Jo papasakojimai pasirodė spaudoj maždaug po metų jam mirus. Ar jis, būdamas gyvas, šiuo metu, kai mūsų kraštą spaudžia dideli vargai, o mums čia visiems tonka suglausti visos jėgos, o ne skaldyti, būtų leidęs skelbti, labai tenka abejojti. Jis gyvas būdamas neatšaukė savo 1946 m. m. mėsto šūkio "PASKELBKIME VIENI KITIEMS AMNESTIJĄ."

Lietuvos Valsiečių
Liaudininkų
Sąjungos Centro Komitetas
In Exile.

Red. pastaba: "Naujienose" nepasirodant šiam pareiškimui, LVLSCK in Exile pirm. prašant, šis jis skelbiamas "NL."

Įdomu, kad ir Lietuvos Valsiečių Liaudininkų Sąjungos centro komitetas tokiame "Naujienų" patarnavimui skelbiant J. Kedainio rašinį, nepritaria.

DIRVA

THE FIELD

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO

August 23, 1951 * No. 34
CLEVELAND, OHIO

EINA
36
metai

Atsk. Nr
8
centai

IR KETURI KORĖJOJ NIEKO NESUTARIA

Keturių komisija Korėjos karui sustabdyti jau turėjo šešis posėdžius ir jokios pažangos nepadarė. Priešingai, per tą laiką atsirado visa eilė faktorių, kurie verčia tos komisijos narius aiškintis dėl naujos padėties.

Siaurės komunistų pranešimu pasitarimų zonoje buvęs nužudytas šiauriečių kareivis. Komunistai tuoj apkaltino amerikiečius. Amerikiečiai pareikalavo, kad įvykis būtų ištirtas, bet šiauriečiai kategoriškai kaltina amerikiečius. Šiauriečiai teigia, kad amerikiečiai nužudė jų vieną sargybos viršininką, sužeidė vieną kareivį. Amerikiečiai mano, kad tai civilių provokatorių darbas, kurie siekia, kad susitarimas neįvyktų. Amerikiečiai pakartotinai pravedė tyrinėjimą ir priėjo aiškios išvados, kad joks Jungtinių Tautų karys į šiauriečių sargybinius nėra suvilių paleidęs. Amerikiečius kaltina dar ir už tai, kad jie būk subombardavo vieną auto mašiną, važiuojančią į pasitarimo vietą. Amerikiečiai ir šį kaltinimą atmeta, o šiauriečiai rodo didelį nepasitenkinimą. Žodžiu, deryboms įklimpus sudaroma visa eilė įvykių, kurie vėliau, deryboms nepasisėkus, tarnautų kaip propagandiniai argumentai suverčiant kalnę priešingai pusei. Iš praktikos gerai žinome, kad komunistai tokius "įvykius" gabiai moka organizuoti ir vėliau jais remtis.

Iš šeštojo posėdžio keturių komisija išsiskyrė neišsiaiškinusi dėl septintojo posėdžio. Ir dar nežinia ar jis tikrai įvyks, nes nebėra apie ką kalbėti.

Komunistai ėmė kaltinti amerikiečius, kad jie, esą, priėmė labai didelį karo biudžetą ir visiškai susitarimo nenori. Amerikiečiai atsako, kad komunistus verčianti Rusija toliau kariauti ir jai padėti laikant Korėjoje karo židinį.

Tuo tarpu, kada keturių komisija posėdžiauja, iš fronto zonos žvalgai praneša, kad vyksta didelis karo medžiagų telkimas. Vilkstinės po vilkstinų sunkvežimių iš Mandžūrijos slenka į frontą. Taip pat pastebimas ir didelis kareivių bei civilių gyventojų judėjimas fronto link. Reikia manyti, kad ir amerikiečiai, matydami tokius reiškinius, nežūri rankas sudėję.

Neutralių kraštų spaudoje, ypač šveicarų, spaudinamos žinios, kad, esą, per tą derybų laiką ir amerikiečiai pertraukę gerai išnaudojo atsigabendami daug naujų, žymiai pranašesnių ginklų. Nevengiama pakalbėti apie greituosius karo lėktuvus, atominę artileriją ir naujų laivyno vienetų sutelkimą Korėjos vandenyse.

Visas tas žinias, jei derybose nieko nebus pasiekta, galėsime patys patikrinti būsimuose įvykiuose.

Neaiškioj stadijoje atsidūrus

deryboms, mūšiai Korėjoje ima gyvėti gana plačiu frontu. Pastutim dienom sąjungininkai užėmė tris strateginius kalnus ir komunistams, atakuojant buvo prieita net prie durtuvų kautynių. Dažnėja kautynės ir ore. Kovų fronte skaitomą, kad pradeda atgyti padėtis, kokia ji buvo prieš liepos mėn. 10 dieną, kada prasidėjo derybos. Iki šio laiko, kada vyko derybos, buvo kaip ir vengiama stipresnių susidūrimų.

Admirolas William Fechteler (dešinėje), Pentagone prisiekia ištikimam tarnauti naujose laivyno viršininko pareigose.

Rusai telkia debesis ties Japonijos taikos sutartim

Taikos sutarties pasirašymo pradžia numatyta rugsėjo mėn. 4 d. San Francisco. Į taikos sutarties pasirašymą yra pakviestos visos suinteresuotos valstybės, išskyrus nacionalinę ir komunistinę Kinijos vyriausybę. Abi jos reiškia savo protestus. Japonijos sutarties projektą yra paruošęs JAV politikas Dulles. Jis ilgą laiką keliavo po suinteresuotus kraštus ir derino nuomonių skirtumus. Bet visi pastebi, kad derinant tuos nuomonių skirtumus, nebuvo užmiršta ir pačios Japonijos.

Japonija, tempentis tarptautinei padėčiai, savo žmonių parama ir strategine padėtimi yra labai svarbus veiksnys. Štai jau pasirodė pačios Japonijos įtakingų nuomonių, kad reikia skubiai ginkluotis ir pradėti sudaryti bent 15 divizijų.

Einant dabartiniu taikos sutarties projektu Japonija turės netekti visos eilės salų, po sutarties pasirašymo į perpildytų gyventojais Japoniją dar pridėti 6,000,000 japonų iš prastų anksčiau turėtų savo žemių, leisti Amerikos kariuomenei bazes. Bet Japonija tikėjosi žiauresnės sutarties ir esamu projektu kaip ir patenkinta. Į taikos sutarties pasirašymą ji atsiunčia šešių narių delegaciją su pačiu ministru pirmininku Yoshida priešaky.

Rusija visą laiką protestavo prieš tokį Dulles taikos sutarties projektą ir buvo manoma, kad pasirašyme nedalyvaus. Dabar paaiškėjo, kad ji atsiunčia net labai gausią delegaciją. Jos delegacijos taktika dar tebėra visiems didelė mislė. Amerikiečiai ir sutarties projektui pritariantieji ruošia tokį pasirašymo planą, kur rusai neturėtų progos drumsti vandenį ir siekti propagandinį tikslų. Bet, esant eilei kraštų, kurie turi nemažų nepasitenkinimų dėl dabartinio sutarties projekto, manoma, kad rusai bandys sutelkti debesis ir sutarties pasirašymą delsti arba įnešti naujų patalsų.

Prie nepasitenkinusiųjų, kurie reiškia savo pretenzijas, yra Indija, Indonezija ir Burma. Jos net rekomendacijas savo įteikė, kuriose kalba apie gražinimą Kinijai Formozos, Japonijai gražinimą dviejų salų ir amerikiečių bazių neleidimą Japonijoje palikti. Manoma, kad šie pasiūlymai taip pat turi ryšį su Rusijos delegacijos atvykimu.

Konferencijoje dalyvaus 40 valstybių atstovai. Iki rugsėjo mėn. 7 d. turės baigtis visų kalbos ir pareiškimai. Sutartis turės būti pasirašyta rugsėjo mėn. 8 dieną.

Į sutarties pasirašymą atvykusias delegacijas pasveikins Prezidentas Trumanas, Californijos gubernatorius Carl Warren ir San Francisco burmistras Elmar E. Robinson.

Balionai keliauja į rytus...

Jau keli metai girdime balsus: "Pralaužti geležinę uždangą ir rusų pavergtoms tautoms pasakyti teisybę..."

Ir tam geležinės uždangos pralaužimui buvo sukurta galingas radio siustuvų tinklas, kalbant dieną ir naktį, kalbant įvairiausiomis pavergtųjų kalbomis.

Kiek tenka įsitikinti, radio žinių siuntimas ir pavergtus kraštus, rusams sukėlė naujų rūpesčių, buvo pastatyta tūkstančiai naujų seklių, buvo išleista naujų įstatymų, kurie svetimųjų stočių radio klausimą traktuoją "tėvynės" išdavimu ir skiria aukščiausias baudmes. Neabejotina, kad šia priemone laužiant geležinę uždangą ir mirties stovyklas išeina ir tūkstančiai pavergtųjų, išdrisę išgirsti teisybės balsą...

Dabar iš Vokietijos, amerikiečių iniciatyva, geležinės uždangos pralaužti į Čekoslovakiją ir kitus kraštus, palankiam orui esant, pradeda skristi balionai, prikrauti informacinės literatūros ne tik apie padėtį Vakaruose, bet ir apie padėtį pavergtuose kraštuose.

Pirmieji informaciniai pranešimai kalba, esą balionų gaudymas, kad jų informacinė medžiaga nepatektų "išlaisvintai liaudžiai" daro "linksmą" įspūdį. Suorganizuoti komjaunuoliai ir policija priversta dieną ir naktį

žiūrėti į dangų ir sekti kur balionai nusileidžia, paburtus lapelius gaudyti po laukus ir pagavus neišvengiamai pažiūrėti kas juose rašoma. O kai pažiūri — tai ir norisi paskaityti ir netyčiomis sau vakarietišku nuodų įsipilti...

Bet, kaip ir radio pagalba, balionais geležinės uždangos nepralauš. Geležinę uždangą reikės kitaip, efektingiau laužti...

KERENSKIS PRADEDA NAUJĄ VEIKLĄ

Aleksandras Kerenskis, pirminis ministras pirmininkas nuvertus Caro valdžią, vėl pradeda aktyvesnę veiklą. Šiuo metu iš Amerikos jis yra nuvykęs į Vokietiją ir ten bando rasti bendrą kalbą su Rusijos tremtiniais.

Iš Vokietijos ateinančiuose pranešimuose sakoma, kad Kerenskis dabar organizuoja poilsinę kovą, kuri apimtų visą Rusiją.

Nors Kerenskis skelbė, kad jis į Vokietiją vyko privačiais reikalais, bet jis matėsi su Bavarijos US komisaru Dr. Shuster, kuris spaudos konferencijoje pareiškė: Kerenskio pozicijoje stovindios rusų grupės nori pagelbėti pasauliui jei jos savo tikslo pasieks!

NAUJA KANADOS LIETUVIŲ TAUTINĖS S-GOS VALDYBA

Rugpjūčio mėn. 12 d. Montrealyje, Kanadoje, įvyko Lietuvių Tautinės Sąjungos Montrealio skyriaus susirinkimas. Į valdybą išrinkta ir pareigoms pasiskirstė: K. Andruskevicius — pirm., A. Lapinas — vicepirm., J. Juodviršienė — sekretorium, Stepaš Kęsgaila — sekretorius ir A. Drevinskienė — narys. Išrinktoji valdyba laikinai eina ir Kanados Lietuvių Tautinės S-gos centro valdybos pareigas.

STUDENTŲ SUAŽIAVIMAS

Rugpjūčio mėn. 18-19 d. Chicagoje įvyko pirmasis JAV universitetuose studijuojančių studentų suvažiavimas. Suvažiavimui pirmininkavo Adomkavičius ir Maciulka. Buvo sudarytos kelios specialios komisijos ir aptarti studentų reikalai.

LANKESI Dr. S. BIEŽIS

Rugpjūčio mėn. 18 d. Clevelande lankėsi visuomenininkas Dr. S. Biežis su ponia, iš Chicago. Jie vasarą J. Bačiūno vasarvietėje Macatavoj, po to buvo prie Niagaros krioklio ir grįždami Chicago porą dienų buvo sustoję Clevelande. Turėjo ilgesnį pasikalbėjimą su Dirvos redaktorais ir eile clevelandiečių.

IRANE PADĖTIS VĖL ISITEMPĖ

Anglų ir iranietų derybos, dėl žibalo, tarpininkaujant W. A. Harrimanui, buvo įėjusios į gerą kelią ir buvo tikimasi susitarimo. Bet rugpjūčio 19 d. anglų komisija įteikė Iranui ultimatumą, kurio nepriėmus derybos nutrūkstų. Irane, ultimatumą įteikus, prasidėjo eilė riaušių, kurių metu buvo užmuštų ir sužeistų. Atrodo didelis įtempimas ir Irano valdžios slugsniuose.

Prezidento Trumano atstovas W. A. Harrimanas ir šio padėty dar nepraradęs vilties sutaukyti, bet padėtį skaito pablogėjusia.

Anglai įteikė ultimatumą ir ėmė stiprinti savo karines bazes, esančias netoli Irano. Oro desantai jau seniai buvo paruošti, o dabar telkiami kiti kariniai daliniai. Nėra negalima, kad deryboms iširus gali įvykti anglų kariuomenės invazija į Iraną. O tai atsitikus, kyla labai rimtų klausimų — ar neužsidegs nauji karo židiniai.

NAUJI POVANDENINIAI LAIVAI

Amerikos laivynas užsakė gaminti naujus povandeninius laivus, varomus atomo energija.

Atomo energija varomas povandeninis laivas galės per valandą daryti 60 mazgų ir kelio mėnesį išbūti pusę metų be naujo kuro papildymo.

Esant tokiems daviniams, sa vaime suprantama, kad šios rūšies povandeniniai laivai pasidaro labai svarbūs ir efektyvūs ginklu.

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštinis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

Vytauto Didžiojo Karo Muziejus
rusų ir vokiečių okupacijų metaisGEN. STASYS RAŠTIKIS,
buv. Lietuvos Kariuomenės Vadas

(Tęsinys)

Lietuvių ir vokiečių iškilmės Karo Muziejuje.

Ypatingai gaila buvo atiduoti Lietuvos geležinkelio dirbuvėse atliedinto Petro Rimšos kūrinio — Vargio Mokyklos. Karo Muziejaus vadovybė prašė vokiečių leisti atliedinti šio kūrinio gipsinę formą ir duoti gipso tam reikalui. Vokiečiai sutiko, bet ilgai delsė ir gipso neatvežė. Jau buvo manyta, kad karas greičiau baigsis, negu reikės atiduoti Vargio Mokyklą. Pagaliau gipsas vis dėlto buvo atvežtas. Tada Karo Muziejaus viršininkas susitarė su kūrinio autoriumi P. Rimša, ir jis pats už kelis tūkstančius vokiškų markių skubotai suspėjo padaryti savo kūrinio gipsinę kopiją.

Taip pat buvo gaila ir gražios Napoleono patrankos, nes tai buvo tikrai gražus ir brangus ekspertas.

Kiti reikalai.

Vokiečių okupacijos metu Karo Muziejus labai gausiai lankytas. Ypatingai daug buvo organizuotų ekskursijų.

Jų skaičius ypač padidėjo pavasarį ir rudenį, kada pradedavo ir baigdavosi mokslo metai mūsų mokyklose. Tada moksleiviai su savo mokytojais skubėdavo aplankyti Karo Muziejų. Tokių ekskursijų būdavo ne tik iš Kauno ir jo apylinkių, bet net iš tolimiausių Lietuvos provincijų vietų. Tenka pabrėžti, kad juo toliau truko vokiečių okupacija, tuo lankytojų skaičius vis didėjo. Tarp lankytojų buvo gan daug ir vokiečių karių, pavienių ir organizuotų (ekskursijų).

Ekskursijos ir pavieniai lankytojai palikdavo pačius gražiausius atsiliepimus muziejaus svečių knygoje. Vokiečių karių atsiliepimai buvo taip pat labai gražūs, kultūringi, su daugeliu nuosirdžių komplementų Karo Muziejui ir visai lietuvių tautai. Nė viename vokiečių karių atsiliepime nebuvo to išdidumo, kurį reiškė mums vokiečiai civiliai, nacionalsocialistų partijos nariai; nebuvo ir tos nekultūringos "bravuros", tuštos pasigirimo ir analfabetiškai kvailių politinių išsišokimų, kokius buvo palikę pirmieji Lietuvos okupantai, rusai bolševikai, savo užrašuose ir atsiliepimuose toje pačioje svečių knygoje.

Vokiečių — rusų karui įpusėjus, ir rusams pradėjus retkarčiais bombarduoti Kauną, pradėta daugiau rūpintis Kauno priešlėktuvine apsauga. Kaunui ginti vokiečiai neturėjo nei priešlėktuvinės artilerijos nei lėktuvų — naikintuvų. Todėl jie pradėjo kreipti daugiau dėmesio į pasyvinę priešlėktuvinę apsaugą.

Karo Muziejaus sodelyje, tarp muziejaus rūmų ir Lietuvos Laisvės statulos, iškastas ir išcementuotas didelis ir gilus baseinas vandeniu prieš gaisrus, galinčius kilti per bombardavimą. Muziejaus sodelis buvo sugadintas, tačiau su tuo reikėjo sutikti, nes tai buvo tikrai reali priemonė prieš galimą gaisro pavojų. Karo Muziejaus administracija taip pat buvo padariusi tinkamus žygius apsaugoti savo eksponatus nuo galimo sunaikinimo ar žuvimo.

Vytauto Didžiojo Karo Muziejus buvo tampriai susijęs ir su muziko E. Gailevičiaus vardu. Jis ilgus metus vadovavo Karo Muziejaus invalidų orkestrui, kurio koncertai muziejaus sodelyje būdavo labai populiari ir maloniai džiuginavo kauniečius šventadieniais ir tautinių švenčių progomis.

E. Gailevičius yra autorius ir to populiarus gedulingo maršo, kurio garsai ne šimtus, bet tūkstančius kartų lydėdavo karo invalidus, žygiuojančius prie paminklų žuvusiems už Lietuvos laisvę pagerbti Nežinomojo Kareivio kapą. Šis populiarus muzikas ir kompozitorius po ilgos ir sunkios ligos 1948 m. mirė tremtyje, šiaurinėje Vokietijoje, anglų okupacinėje zonoje.

Be Karo Muziejaus steigėjo ir viršininko generolo Vl. Nagio, daug sielos ir darbo įdėjo į Karo Muziejų ir buvę to muziejaus administracijos pareigūnai ir gen. Nagiaus artimiausieji pagalbininkai: majoras Seštakauskas, plk. Šarauskas, mjr. Jonas Valaitis dabar Chicago, Ill., plk. lt. Ališauskas ir ištisa eilė Lietuvos nepriklausomybės karo invalidų. Jiems visiems, ir jų šefui generolui Nagiui priklauso tikrai užtarnauta visos lietuvių visuomenės gili ir didelė padėka ir pagarba.

Pabaiga.

Mūsų Tėvynė neišvengė antrosios, dar žiauresnės, rusų bolševikų okupacijos. Negalėjo jos išvengti ir Vytauto Didžiojo Karo Muziejus.

Naujųjų okupantų jis yra vėl paverstas jų pražutings propagandos įrankiu. Jis jau nebė Lietuvos Vytauto Didžiojo Karo Muziejus, bet tik Karo karinis istorinis muziejus. Visi lietuvių tautos laisvės kovas vaizduojantys eksponatai iš jo pašalinti, ir jų vietą yra užėmę lietuvių tautos žiauriausio priešo, jau trečią kartą (1918, 1940 ir 1944 m.) atsibaciusio į šventąją Lietuvą, rusų bolševikų okupanto atgabendami komunistiniai eksponatai.

Naujas okupantas, kankindamas, naikindamas ir niekin-

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

KADA VARTOJAMAS JOTAS LIETUVIŠKUOSE ŽODŽIUOSE?

Lig šiol jotas lietuviškuose žodžiuose buvo nevienodai vartojamas. Vieni jį terašė žodžio pradžioje prieš balsę (pvz. **jau**nas, **jė**ga, **jė**knos, **jie**, **jiems**, ir kt.), taip pat panašiais atvejais po priešdėlių arba sudėtinuose žodžiuose (pvz. **atjoti**, **parjoti**, **sujungti**, **šiaipjau** tuoju) ir pagaliau žodžio viduryje tarp balsių (pvz. **naujas**, **kraujas**, **geriam**, **gerieji** ir kt.) bei sutrum-pėjusiose galūnėse (pvz. **lovoj**, **rytoj**, **viduj** ir kt.). Bet žodžių šaknyse po **b** ir **p** buvo rašomas paprastas **i**: **biauras**, **piauti**, **spiauti**, **rugiapiūtė**, **piūvis** ir kt.

Tačiau šitoks rašymas prieštarautė prieštarauja dabartinės lietuvių kalbos duomenims. Beveik visose lietuvių tarnėse, išskyrus visai nedidelį Vilniaus krašto dūkų plotą, visai aiškiai yra skiriama **bjauras**, **pjauti**, **pjūvis**, **šienapjūtė**, **sjauti** ir kt. nuo **kiauras**, **liaunas**, **miaukti**, **niauras**, **siauras**, **šiaurė** ir kt.: pirmuoju atveju čia yra aiškiai tariamas atskiras priebalsinis garsas, t. y. sakoma **bjauras**, ne **b'auras**, panašiai kaip **k'auras** (rašoma **kiauras**) ir kt., o antruoju atveju raidė **i** nežymi jokio atski-ro garso, tik parodo priešdėlio priebalsio minkštumą. Tai yra visai aiškus ir neįkveik neabejojamas lietuvių kalbos reiškinys, kurio negali nuneigti nei vienas rimtesnis kalbininkas ar šiaip lietuvių kalbos mokytojas, vadovaujantis pačioje savo praktikoje kalbos duomenimis, ne buku užsispyrimu arba nereikalingu įtarimu, pvz. taškeliai, brūkšneliai arba žiogreliai, kain antai: **ė**, **ū**, **š**, **č**, **ž**.

"Jeigu pradėtume rašyti vietoj **ū** — **w**", rašo jis, atrodė, nebūtų keisčiau, kaip dabar y skaitome i ilgąją. O argi būtų paimta vaikų mokyti rašyti vietoj **s** su paukščiuku — **sh** arba **ch** arba **zh**. Na, o jeigu rašysime dvi **ee** (**geeda**) ir nutarsime, kad ji bus tariama kaip ligi šiolinė **ē**, tai juk bus ta pati **gēda**, o ne kas kita." Ir čia pat taip pat vėlyvesnieji kalbininkai kaip A. Vireliūnas ir kt., užsieniečiai kalbininkai kaip J. En-

dzelynas, R. Trautmannas ir kt., pagaliau visos lietuvių kalbos rašybos reformos komisijos ir šiaip samoningesnieji lituanistai mokytojai, daugumas buv. Lietuvių Kalbos Draugijos narių ir kt. sutartinai pripažino, kad **bjauras**, **pjauti** ir **spjauti** turi būti rašoma su **jotu**, ne be **joto**. Ir ne tik nepriklausomybės laikais, bet ir po antrojo karo laisvieji lietuviai tą jotą daug kur tebevartoja žodžių šaknyse po priebalsių **b** ir **p**, pvz. L. Dambriūnas "Lietuvių kalbos sintaksėje", V. Gailius "Vokiškai lietuviškame žodyne", arkiv. Skvireckas paskutinėje N. Testamento laidoje, pakaliau dabar Dirva, Draugas ir kt. Taigi Naujienų slapukas M. K. per akis netiesą rašo tvirtindamas, kad pastaruoju laiku K. Būga jau baigiamas pamiršti. Ir "Lietuvių kalbos vadovas", vartodamas tą jotą po priebalsių **b** ir **p** žodžių šaknyse ir eidamas K. Būgos pėdomis, yra vienų vienas, bet su daugybe kitų, ku-

riems pirmoje vietoje rimtai rūpi patys kalbos duomenys, ne bukas asmeninis užsispyrimas arba tuščias tariamai savarankiško "žinoviškumo" demonstravimas.

Remiantis mūsų kalbos duomenimis, jotas po priebalsių **b** ir **p** bendrinėje kalboje visdėto vartotinas tik šaknyse; priešagose ir galūnėse jis panašioje aplinkybėse jau nebevartojamas. Todėl šalia **bjauras**, **bjurti**, **pjauti**, **pjūvis**, **pjudyti**, **pjaulai**, **spjauti**, **spjūvis** ir kt. rašytina ir tartina **labiau**, **labiausiai**, **skubiausias**, **šlapias**, **šlapiausias**, taip pat **avių**, **vėmiau**, ne **tarmiškai labiau**, **skubjausias**, **šlapjas** (arba **šlapijas**), **avjū**, **vėmjau** ir kt.

Bet dėl analogijos pagal gyvosios žmonių kalbos lytis **jie**, **jiems**, **jiesia**, **pajiesys** ir kt. rašytina ir **jieskoti**, **jiesmas**, **jieva**, ne **ieskoti**, **iesmas**, **ieva**. Šitokį rašymą aiškiai paremia ir augštaičių tarmių tartis, kuria didžia dalimi remiama ir bendrinės kalbos tartis.

KALBOS APŽVALGA

Australijos lietuvių savaitinio laikraščio, "Mūsų Pastogės", 126 numeryje š. m. birželio 28 d. rašoma dėl mūsų raidyno. Šio straipsnio autorius (jis pasirašo tik keturiomis raidėmis **KaGi**) kelia mintį, kad dabar, tremtyje, būtų laikas susirūpinti mūsų raidyno (alfabeto) supaprastinimu. Jo nuomone, esą didžiai nepatogūs visi pridėtiniai ženklai, pvz. taškeliai, brūkšneliai arba žiogreliai, kain antai: **ė**, **ū**, **š**, **č**, **ž**. "Jeigu pradėtume rašyti vietoj **ū** — **w**", rašo jis, atrodė, nebūtų keisčiau, kaip dabar y skaitome i ilgąją. O argi būtų paimta vaikų mokyti rašyti vietoj **s** su paukščiuku — **sh** arba **ch** arba **zh**. Na, o jeigu rašysime dvi **ee** (**geeda**) ir nutarsime, kad ji bus tariama kaip ligi šiolinė **ē**, tai juk bus ta pati **gēda**, o ne kas kita." Ir čia pat taip pat vėlyvesnieji kalbininkai kaip A. Vireliūnas ir kt., užsieniečiai kalbininkai kaip J. En-

arba vien kritikuoti mūsų rašmenis, bet juo norima duoti sugestijų mūsų kalbininkams, kad jie rimtai pagalvotų apie mūsų rašybos reformą, jei jau visai nepanaikinant, tai bent supaprastinant akcentinius ženklus".

Prieš kalbant apie patį autoriaus keliamą dalyką, tenka išsiaiškinti kaikiuriuos terminus, kurie gerokai painiojami jo straipsnyje. Visų pirmą akcentiniai ženklai yra kirčių bei prie-gaidžių žymenys, kuriuos vartojame tik kirčiuodami žodžius, todėl juos naikinti arba prastinti nėra jokio reikalo. Kas kita yra pridėtinės, arba diakritinės, raidžių žymės, pvz. taškelis ant siaurojo **ė**, brūkšnelis ant ilgojo **ū**, uodegėlės po ilgaisiais (nosiniais) balsiais ir vadinamieji "paukščiukai" ant **č**, **š**, **ž**. Juos autorius siūlo visus panaikinti: užuot **š** rašyti angliška **sh**, užuot **ē** — dvigubą **ee**, panašiai kaip kad estai rašo, ir t. t. Bet jis nieko nesiūlo uodegėlinėms raidėms pakeisti. Savo laiku pirmoji rašybos reformos komisija buvo linkusi vadinamąsias nosines raides (**ą**, **ę**, **į**, **ų**) drauge su kitomis ilgūnėmis (ilgųjų balsių žymimomis) raidėmis latvių pavyzdžiu žymėti brūkšneliais viršuje, ir tuo būdu būtų buvę galima sutaupti kelis rašmenis: pvz. užuot **ų** ir **ū** būtų rašoma tik **ū**, užuot **į** ir **y** tik vienas brūkšnelinis **i** ir t. t. Bet šitas sumanymas nerado platesnio pritarimo, ir nuo jo buvo atsisakyta. Dar mažiau būtume radę atgarsio, jei būtume sugalvoję pvz. **š** pakeisti į **sh** arba **ž** į **zh**: dvejetainės raidės viename garsui žymėti nėra nei praktiškai, nei fonetiškai naudingas dalykas, todėl mūsų rašybos istorijoje nebuvo pastaraisiais laikais nei mėginta tai daryti. Juk čekiškuosius rašmenis **č**, **š** esame įsivedę vėliau, o anksčiau kaip tik turėjome dvejetainius lenkiškus

TREMTIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų liepos mėnesio pradžios, kas savaitę. Leidžia ir redaguoja žurnalistas SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje — 50 centų vienam mėnesiui —

TREMTIES atstovai:

Visai Amerikai, išskyrus Chicagos miestą — St. Nasvytis, 4579 W. 157 St., Cleveland 11, Ohio

Chicagos miestui ir Kanadai — W. Stugis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTĮ, REMIAME VOKIETIJOJE LIKUSIUS LIETUVIUS — BE UŽJURIO LIETUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRASČIO!

jų pakaitus **cz**, **sz**. Tad argi dabar kas benorėtų grįžti į senovę, tik užuot lenkiškų jungtinių priebalsių įsivesdami jungtines angliskas raidžių grupes? Ne, tuo mes savo raidyno neįkiek nepagerinsime. Antra vertus, raidžių dvigubėjimas iš viso yra priešingas pagrindiniams fonetiniams reikalavimams. Fonetiškai tikslas kaip tik yra: vienas garsas vienas rašmuo. Pvz. šalia **č**, kuris yra lygus **tš**, būtinai turėtų būti vienu rašmeniu žymimas ir **dž**, kuris iš tikrųjų žymi tik vieną jungtinį, ne du atskirus garsus. Ilgąjį garsą **ū** būtinai reikėtų žymėti vienu rašmeniu, ne dviem **ū** ir **ų**, kaip kad lig šiol esame darę. Minkštesnį garsą **k** būtinai turėtų žymėti viena raide, ne dviem: juk mes **kiauras** tariame ne **ki-auras**, bet **k'auras**, ir t. t. Taigi minėtojo straipsnio autorius pagrindinių, tikrai keistų mūsų raidyno dalykų yra visai nepastebėjęs, o kelia aikštėn tokius dalykus, kurie dabartinės aplinkybės gali būti dar pa-

kenčiami. Tad priežastis, kad šiuo metu vienu kitur yra lengva įsigyti reikiamuosius diakritinius ženklus, dar maža ką sako, kad dėl to turėtų būti jau keičiamas ir visas raidynas. Raidyno (alfabeto) keitimas yra daug sunkesnis ir painesnis dalykas, negu kokia nors rašybos reforma: tai yra du iš esmės garsas vienas rašmuo. Pvz. šalia **č**, kuris yra lygus **tš**, būtinai turėtų būti vienu rašmeniu žymimas ir **dž**, kuris iš tikrųjų žymi tik vieną jungtinį, ne du atskirus garsus. Ilgąjį garsą **ū** būtinai reikėtų žymėti vienu rašmeniu, ne dviem **ū** ir **ų**, kaip kad lig šiol esame darę. Minkštesnį garsą **k** būtinai turėtų žymėti viena raide, ne dviem: juk mes **kiauras** tariame ne **ki-auras**, bet **k'auras**, ir t. t. Taigi minėtojo straipsnio autorius pagrindinių, tikrai keistų mūsų raidyno dalykų yra visai nepastebėjęs, o kelia aikštėn tokius dalykus, kurie dabartinės aplinkybės gali būti dar pa-

Tegul virtuvė bus vėsi
šią vasarą...

... virkit ELEKTRA!

Taip, įsitaisykit 1951 elektrinę virtuvę dabar... turėkit vasarą vėsesnę.

Kodėl vėsesnė?

Kadangi su elektrine virtuve paviršutiniai židiniai verda tiesioginiu kaitinimu... ir keptuvė yra visiškai izoliuota — iš viršaus, apačios ir visų pusių.

Dėl to šiluma patenka į maistą, o ne į virtuvę. JUMS tampa vėsiu... oras lieka šviežesnis... jūsų virtuvė lieka švaresnė!

Pasidžiūrėkite naujų 1951 metų elektrinių virtuvių pas artimiausią jų pirklių... šiandien.

Virkit elektra — taupykit pinigų. Elektrinė virtuvė pati už save moka.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE
IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

"TEN O'CLOCK TUNES" MEGIAMIAUSI KURINIAI
Perduodama penkias dienas per savaitę — nuo pirmadienio iki penktadienio
Rytais 10-tą — WICA ir WGAR • Vakara 10-tą — WHK

Pasikalbėjimas su Lietuvos dipl. šefu S. Lozoraičiu

Kurių žinių Tamsta gali suteikti viešumai apie savo santykius su VLIKU?

Nežiūrint žymių sunkumų, kurių man kyla dėl nuomonių skirtumo su VLIKU tam tikrais klausimais, aš nenustojau ieškoti būdų išmintingam susitarimui pasiekti ir bendram darbui sutvarkyti. Šį pavasarį aš buvau kreipėsi į kai kurias Lietuvos pasiuntinius, siūlydamas susaukti konferenciją, kurioje dalyvautų VLIKas ir kuri apsvaistytų santykių ir bendradarbiavimo su juo klausimus. Iš pasikeitimo nuomonėmis diplomatų tarpe paaiškėjo, kad principo tokios konferencijos sumanymui pritariama, bet jo įvykdymas laikomas dar perankstvas ir reikalingas tinkamo bei ilgesnio pasiruošimo.

Ar Tamstos pasitarimas su VLIKo delegatais birželio mėnesį įvyko minėto sumanymo rėmuose.

Ne, nes paruošiamieji darbai, apie kuriuos minėjau, dar toli gražu nebuvo atlikti. Iš viso pasitarimas įvyko netikėtai. Man išvažiavus iš Italijos kitais reikalais, su manim susitiko VLIKo nariai p. p. Norkaitis ir Karvelis ir pranešė man, kad VLIKas juos pasiuntė tartis su manim dėl savitarpio santykių sutvarkymo. Nors aš nebuvau tam pasiruošęs ir negalėjau taip ūmai susisiekti su savo kolegomis, vis dėlto aš suformulavau savo pasiūlymus ir juos įteikiau VLIKo nariams.

Ar galima žinoti kuriuos pasiūlymus Tamsta esi padaręs?

Aš mielai pateikiu juos čia visuomenės žiniai, ypač kad tuo reikalu jau yra pasirodę tendencingų gandų. Štai mano pasiūlyti susitarimo principai:

- Lietuvos konstitucija tegali būti pakeista, atstacius Lietuvos valstybės nepriklausomybę.
- Lietuvos diplomatinė tarnyba ir Lietuvos diplomatijos šefas nėra subordinuoti jokiam veiksmui.

•PAKELIUI I MIRTĮ —
B. Gaidžiūno aprašymai apie pergyvenimus vokiečių kalėjimuose. 231 pusl. Kaina \$1.00

Gražiausia dovana visiems tautinių šokių mėgėjams

V. Beliajaus

THE DANCE OF LIETUVA

Voveraitė, Malūnas, Vėdaras, Oželis, Blezdingėlė...

54 lietuvių tautiniai šokiai bei žaidimai

Užsakymus ir pinigus siųsti DIRVOS redakcijai

Kaina — \$5.

tinės tarnybos ir dipl. šefo kompetencijoje.

Vykdomosios tarnybos užsienio tarnyba panaikinama. Kitos vykdomosios tarnybos pavadinamos skyriais.

- Diplomatinė tarnyba ir diplomatijos šefas, vykdamas savo uždavinius, ir VLIKas, užsiimdamas tarptautinio pobūdžio klausimais, glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitomis organizacijomis.
- VLIKas nėra seimas ir neturi jo funkcijų. Vykdomoji tarnyba nėra vyriausybė ir neturi funkcijų.
- Kuo plačiausias visuomenės dalyvavimui tautinėje veikloje patikrinti, kasmet šaukiama konferencija, kuri svarsto tautos reikalus ir organizacinius klausimus užsienyje.

Konferencijoje dalyvauja VLIKo, PLB, L. Raudono Kryžiaus, L. Rezistencijos, Santarvės atstovai, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai, diplomatijos šefas ir diplomatiniai atstovai, o taip pat organizacijų atstovai ir asmens, dėl kurių dalyvavimo bus susitarta tarp VLIKo ir diplomatijos šefo.

Šiais metais tokią konferenciją šaukia diplomatijos šefas ir VLIKas ne vėliau, kaip už 3-4 mėnesių.

Be to, pasiūlymuose yra dar vienas punktas, liečiantis nustatymo vieningo bendradarbiavimo vienoje svarbioje srityje, kurioje toks bendradarbiavimas ypač reikalingas.

Tezė dėl konstitucijos yra tiek aiški ir nesugriauinama, kad vargiai būtų reikalo ją čia plačiau aiškinti. Negalima keisti konstitucijos užsienyje. O be to, tam mes neturime kompetentingo valstybės organo. Šis klausimas nėra teoretinis, nes protarpiais vis pasireiškia tendencijos konstituciją užmiršti, laikyti ją nesama.

Dėl punkto, liečiančio diplomatijos šefą, tai jau tiksliai patvirtinama teisinė padėtis, egzistuojanti nuo sovietų įsiveržimo į Lietuvą 1940 metais ir išplaukia iš tos padėties praktiški metodai, būtinai diplomatiniam darbui dirbti. Ir šiaip jau tai, kas mano pasiūlyta konstatuoti dipl. tarnybos klausimu, nėra naujiena. Jau 1947 metų konferencijoje a. a. ministeris J. Šaulys buvo pareiškęs pasiuntinių nusistatymą tuo reikalu. Diplomatinė tarnyba, t. y. diplomatinės ir konsularinės atstovybės yra valdžios įstaigos ir todėl negali būti subordinuotos ne valdžios organui.

Visa tai, žinoma, nėra niekai, kad atstovybės būtų subordinuotos VLIKui ar kuriam jo organui, ir gautų iš jo pavidimus, — pakanka, kad dipl. tarnyba ir VLIKas būtų nuolatiniame kontakte, keistųsi žiniomis, nuomonėmis ir patarimais, kartu svarstyty sumanymus dėl veiksmų, darytinių bendrai ar kiekvieno savo veiklos srityje. Šitokia tvarka pilnai garantuotų mūsų veiklos užsieny vieningumą ir kartu apsaugotų mus nuo netikslingo paralelizmo užsienio reikalų srityje. Tokiam bendradarbiavimui vykdyti aš esu pasisūlęs periodiškai susitikti su VLIKu.

Lietuvos egzilinės vyriausybės sudarymas būtų šiuo tarpu Lietuvos interesams nenaudingas. Pirmiausia, dabartinėmis aplinkybėmis ji neturėtų šansų gauti didžiųjų valstybių pripažinimą. Todėl nesunku numanyti kokių didelių komplikacijų kiltų mūsų atstovybėms, jeigu egzilinė vyriausybė būtų paskelbta ir svetimų vyriausybių, prie kurių atstovybės veikia, nepripažinta. O juk atstovybės yra mums išimtinės svarbos elementas, nes jos tarptautiškai pripažintos. Deja, kaip ir mūsų politikai vyriausybės klausimą gerokai užtemdo, skelbdami kad tarp VLIKo ir vykdomosios tarnybos iš vienos pusės ir egzilinės vyriausybės iš kitos skirtumo nėra, kad juos reikia traktuoti kaip vyriausybę, kad vyriausybės paskelbimas būtų VLIKui tiksliai vienos kepurės pakeitimas kita ir t. t. Toks žongliavimas kepurėmis arba tiksliau sakant, kepure ir — vyriausybės — cilinderiu nėra nei naudingas, nei reikalingas. Todėl mano pasiūlymų tarpe yra vienas, turintis tikslą išaiškinti tos tariamosios vyriausybės klausimą tokiu būdu, koks yra diktuojamas dabartiniai aplinkybių ir tikrovės.

O kaip tik šių dienų tikrovė reikalauja iš mūsų daug realizmo ir šalto galvojimo. Pasiekimas politikos ar diplomatijos srityje priklauso nuo darbo ir tarptautinės padėties, o ne nuo skambių titulų. Pirmojo pasaulinio karo metu čekoslovakų kariuomenė buvo Vakarų valstybių pripažinta sąjungine kariuomene, bet Masarykas tesivadino tautinio komiteto pirmininku.

Galop, mano pasiūlymas šauktis kasmet plačią konferenciją tautos reikalams užsienyje svarstyti — siekia įnešti į mūsų gyvenimą daugiau demokratinių pradų ir metodų.

Ar Tamstai žinoma nuomonė, kurią VLIKo teisių komisija yra pareiškusi dėl diplomatijos šefo pareigų?

Taip, aš esu sužinojęs apie ją iš privačių šaltinių. Be to, girdžiu, kad ji, deja, paskelbta Amerikoje.

Prieš kurį laiką VLIKas pavadė savo teisių komisijai pareikšti nuomonę dėl diplomatijos šefo pareigų teisėtumo. Komisija pasisakė, kad kadangi tokią šefo instituciją Lietuvos įstatymų nenumatyta, tai Lietuvos užsienio reikalų ministerio telegrama, kuria man buvo pavesta tas pareigas eiti, esanti niekinga, jokios teisinės reikšmės neturinti. VLIKas šią komisijos nuomonę apsvaistė ir nutarė priimti dėmesin.

Dėl to tenka pastebėti pri-

mausia, jog kiekvienas pilietis ar organizacija turi teisę nagrinėti savo vyriausybės aktų teisėtumą ar tikslumą ir juos kritikuoti. Tačiau tokia kritika, net jei ji pagrįsta, kritikuojamo akto galios nepanaikina. Panaikinti ją tegali pati vyriausybė ar atitinkamas teismas arba parlamentas. O VLIKo ir jo komisijos nusistatymas, be to, dar ir nėra pagrįstas.

Savo telegrama N. 288, 1940 m. birželio mėn. 1 d., mūsų užsienio reikalų ministeris pranešė visiems pasiuntiniams, kad jeigu Lietuva bus sovietų okupuota, man pavadama būti Lietuvos diplomatijos, likusios užsieny, šefu, o min. Dr. J. Šauliui — šefo pavaduotoju. Abu mes tą vyriausybės pavidimą priėmėm ir sovietams užpuolus Lietuvą jis įgijo galios. Vykdydamas jį aš tuoj pradėjau susisiekti su pasiuntiniais, birželio mėn. 28 dieną turėjau pasitarimą su Dr. Šauliu, liepos mėn. 4 dieną — su min. Škirpa ir t. t. Dėl argumentų, kad Lietuvos įstatymai nenumato diplomatijos šefo pareigų, tai mūsų įstatymai nenumatė taip pat ir bolševikų okupacijos ir nepaprastos padėties, kuri jos pasekmėje susidarė. Tačiau modernioji — tiek vi-
daus, tiek tarptautinės — teisės doktrina, ypač susidariusi po pirmojo pasaulinio karo, pripažįsta dėsni, kurių einant nepaprastoj, pavojaus padėty (angliškai — emergency) vyriausybė gali griebtis visų reikalingų priemonių valstybės interesams apsaugoti. Štai porą pavyzdžių to dėsno taikymo. Latvių vyriausybė prieš sovietų įsiveržimą į Latviją taip pat paskyrė diplomatijos šefą. Ir negirdėti, kad pas latvius kas nors tai ginčytų. Hitleriui užpuolus Daniją, danų pasiuntinys Washington H. Kauffman nutraukė ryšius su savo vyriausybe, palikusia krašte, ir atsiskak klausyti jos įsakymų, ir vis dėlto ėjo toliau savo pareigas ir net pasirašė Danijos vardu Jungtinių Tautų deklaraciją. Tokio atsitikimo Danijos teisėje nebuvo numatyta, bet tai buvo kaip tik aktas valstybės interesams aprūpinti nepaprastoj padėty ir todėl — teisėtas. Galop, užsienio reikalų ministerijos departamentų ar šiaip įstaigų arba valdininkų kompetencija ir net pareigų pavidinimas pas mus (kaip ir daugely kitų valstybių) nebuvo nustatyti įstatymais, bet tvarkomi ministerio ar vyriausybės nutarimais.

Taigi, bandymas panaudoti prieš diplomatijos šefo instituciją formalius argumentus neturi pagrindo nei teisės doktrinoj, nei praktikoje. Šia proga konstatuotina, kad užsienio reikalų ministerio telegrama jau 11 metų yra galioje. Nuo jį suteikto man pavidimo aš niekada nebuvau atsisakęs ir neturiu teisės atsisakyti. Aš negaliu paslėpti, kad būdamas priverstas kalbėti šituo klausimu, darau tai su keistu naujauku jausmu. Priimdamas 1940 metų man duotąjį pavidimą, aš spėjau, kad galiu turėti dėl jo sunkumų, spėjau, kad dėl jo gal man reikės aiškintis įvai-

Kas rudenį, vis tuo pačiu metu, Brocktone įvyksta pramonės ir ūkio gaminių paroda. Tai didžiausia tos rūšies paroda visoje Naujojoje Anglijoje. Ji užima nemažą plotą ir vyksta specialiose tik parodai tenaudojamuose pastatuose. Susidomėjimas ja būna labai didelis, nes čia išstatomi įvairiausių gaminių pavyzdžiai lenktyniauja įvairumu, patobulinimais, bei kokybės aukštumu. Šimtai tūkstančių lankytojų per savaitę tarp 8-to ir 16-to rugsėjo suplūsta žiūrėti pažangos ūkiniam ir pramonės gyvenime. Čia mezgami prekybiniai ryšiai, skiriamos premijos, sudaromos sutartys, žodžiu, būna daug sujudimo.

Mums ta paroda yra labai svarbi ir reikšminga, nes lietuvių, kaip ir kai kurios kitos tautos, turi savo tautinį paviljoną, savo išvaizda primenantį lietuvišką bakažę. Be abejo, tai puiki proga leisti save pažinti kitiems. Jau nebe pirmi metai kaip ten išstatomi lietuviški dirbiniai. Pernai daug tūkstančių lankytojų stebėjosi genocido žiaurumus naikinant lietuvių tautą, nors iš dalies ten parodytus.

Per paskutinius karus ir okupacijas mes labai daug praradom, bet lietuvių liaudies mešnas yra vienas iš mums neatimamų dar pasilikusių lobų. Tai, ką gali ir kūrybinga vaizduotė, padedama darbščių rankų ir skatinama stipraus grožio pajutimo, kūrė, dabar padeda mums kalbėti į pasaulį dėl skriaudos, daromos mūsų gabiui tautai, turėjusiai ne vien didingą praeitį, riom svetimom kalbom. Bet kad man reikės lietuvių kalba ginti tą ministerio telegramą nuo niekingumo priekaišto, kad toks priekaištas bus daromas po 11 metų iš mūsų pačių pusės, — toks eventualumas man tada, veržiantis bolševikams į Lietuvą, nebuvo atėjęs galvon.

Kuri bus tolimesnė Tamstos pasitarimų su VLIKu tvarka?

Mano buvo sutarta su p. p. Norkaičiu ir Karveliu, kad kitas pasitarimas įvyks rugpjūčio mėn. 10 dieną. Kartu mūsų buvo nustatyta, kad jeigu kuriam mūsų ta dieną vėliau pasirodys netinkama, tai bus susitarta dėl kitos datos. Kadangi paskutinėmis savaitėmis iškilo naujų klausimų, tai aš esu prašęs VLIKą nukelti pasitarimą į rugsėjo mėn. 10 dieną.

Siekdamas susitarimo tiek dėl mano pasiūlymų, tiek dėl tų, kuriuos eventualiai pateiks man VLIKas, ir stengdamasis sudaryti pagrindą vieningam darbui aš esu pasiryžęs ir toliau vadovautis gera valia ir Lietuvos interesais.

Paskutinėmis dienomis, kai kuriuose laikraščiuose pasirodė nukreiptų prieš mane puolimų, esą aš turis kažkokių totalitarinių tendencijų, siekias būti "vadu" ir panašiai. Tai piktos ir naivios insinuacijos. Jos parodo, kad žmonės, kurie jas prisimano ir platina, neturi dviejų politikui būtinų elementų — proto ir sąžinės.

bet taip pat sugebančiai kurti ir ateitį.

Siemet ši paroda turėtų būti ypatingai vykusi, nes lietuvių Taryba kviečia tai parodai vadovauti dailininkę A. Tamošaitienę. Turint galvoj jos igudimą parodas ruošti ir prisimenant jos eksponatų skoningumą, augant meninį lygį ir puošnumą, galima būti tikriems, kad tai bus naujas, labai vykęs lietuviškojo meno, o per tai ir lietuvių tautos prisistatymas amerikiečių visuomenei.

Daug kalbam apie tai, kad mūsų jaunoji karta greit nustoja domėtis savo kilme, greit nustoja mylėjusi savo kraštą. Leiskim jaunuomenei pajusti, kad mes turim daug, kartais daugiau už didžiulias ir turtingasias tautas. Turim savitą būdą, savo labai išbujojusią tautinę kūrybą, rodančią tautos dideli sugebėjimą. Toki pasirodymai sukelia

norą didžiuotis kraštu, iš kurio esame kilę, ir paskatina dirbti jam.

Taigi, pramonės ir ūkio gaminių paroda Brocktone, Mass., reikia laikyti svarbiu įvykiu ir lietuvių gyvenime. Tūkstančiai kitų tautybių lankytojų turės progos atkreipti dėmesį ir pažinti mažo šiaurės Europos krašto — Lietuvos kultūrą, o mes patys pasidžiaugsim tuo ką turim. Reikia tikėtis, kad kitų kolonijų lietuvių lankysis ne tik paskirai, bet ir organizuotai, tuo palengvindami atvykimą neturintiems savo susisiekimo priemonių. Rugsėjo 8-toji įeina į parodos laiką ir numatoma ten pat atitinkamai paminėti. Mums tatau šią parodą pavers ne tik mūsų kūrybos demonstracija, bet ir tautine švente. Taigi parodykim kitiems ir patys pasidžiaukim!

em

IŠ VOKIETIJOS

Neseniai mirė iš kalėjimo paleistas buvęs nacionalsocialistinės Vokietijos užsienio reikalų viceministeris Ernst Veizsaeker. Jis ėjo 69 metus ir mirė nuo širdies smūgio.

Vakarų Berlyne amerikiečiai į darbą paleido galingą 20,000 vatų stiprumo trumpų bangų radijo siustuvą. Tuo siustuvu gali pasinaudoti 18,000,000 vokiečių, gyvenančių komunistų priespaudoje.

Vokietijai okupacinės amerikiečių, anglų ir prancūzų kariuomenės kaštuoja didelių pinigų.

Bonnos vyriausybė šiais metais turi sumokėti 6,600,000-000 DM. (maždaug 1,750,000 dolerių). Tokia suma, kaip patys vokiečiai sako, jiems per didelė ir veda derybas okupacinių kariuomenių išlaidas sumažinti.

350 vokiečių studentų, moksleivių ir jaunųjų ūkininkų, JAV užsienio reikalų ministerijos kvietimu, yra pakeliui į Ameriką. Studentai ir moksleiviai čia mokysis vieną semestrą atitinkamose mokyklose, o jaunieji ūkininkai vienus metus praktikuosis amerikiečių ūkiuose.

a-ah, that's food!

NOW OPEN
DOLIN'S
RESTAURANT
AT

20116 KINSMAN ROAD

Near Warrensville Center

serving full course dinners
STEAKS ON SIZZLING PLATTERS
SUCCULENT CHOPS
SEAFOOD SUPREME — FEATURING
LOBSTER, FROG LEGS, SHRIMP, ETC.
RIBS AND CHICKEN FROM THE BARBECUE

a-ah, that's food!

PLAN YOUR PARTIES AND LUNCHEONS IN
OUR EXCLUSIVE PRIVATE DINING ROOM

WY. 1-0900

PARKING IN REAR

Entrance to Restaurant from Parking Lot

Pavèlavo...

**YOU, TOO,
WILL VOTE THE**

A-B-C-O-Matic

COMPLETELY AUTOMATIC WASHER

**"the
WONDER-WASHER
of them all!"**

*the Only
Washer that
SHAMPOOS
the clothes*

Yes, the "wonder-washer" because it does the most wonderful job of automatic washing — rinsing — damp-drying ever known! No other automatic washer can match it. It's unique, patented, guaranteed. It has 42 years of leadership back of it. See ABC-O-MATIC today!

\$299.95

AUTOMATIC LEVELING

A self-leveling device that compensates for the differences in floor level, lets washer stand firmly. No boiling down.

SIGNAL LIGHT

Light indicator is on when machine is in operation. Goes off when cycle is completed. Saves steps to laundry room.

GEARLESS AUTOMATIC TRANSMISSION

Simple design and engineering for quiet, trouble-free operation, long life.

ONLY ABC GIVES YOU THESE MATCHLESS FEATURES!

- SHAMPOOS the clothes
- NEW, softer action, washes cleaner
- EASIER on the clothes
- EXCLUSIVE Spin-Aire damp-drying
- QUIET, smoother performance
- FEWER working parts

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

Cleveland ir APYLINKĖSE

GYD. V. RAMANAUSKAS GAVO PRAKTIKOS TEISES

Clevelandas, beveik po kiekvienos egzaminų sesijos, praturtėja naujais gydytojais lietuviams. Štai, paskutiniame egzaminų sesijoje, vykusioje birželio mėn. 20-22 d. Columbus, Ohio, praktikos teises gavo gydytojas V. Ramanauskas.

Gydytojo V. Ramanauskas į Clevelandą atvyko prieš pusantų metų. Prieš tai jis pusę metų praktikavo Mass. valstybėje. Clevelande 14 mėnesių internu dirbo Polyclinic Hospital.

Naujasis Clevelando gydytojas yra gimęs 1915 metais Marijampolėje. Mokėsi Rygiškių Jono gimnazijoje, o vėliau Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Prieš medicinos studijas dar atliko karinę tarnybą ir išėjo atsargos leitenanto laipsniu. Studijuodamas yra vadovavęs atsargos karininkų korporacijai "Ramovė" ir aktyviai dirbęs Studentų atstovybėje.

Medicinos mokslus baigė 1943 metais ir tuoj pradėjo dirbti Kauno ligoninėse. Gydytojo praktikos teises Lietuvoje gavo 1944 m.

Gydytojas V. Ramanauskas yra buvęs abiejų Lietuvos okupantų — rusų ir vokiečių kalinys. Rusų kalėjime išbuvo 9 mėnesius, o vokiečių 5 mėnesius.

Gyvendamas Vokietijoje dirbo UNRRA ir vėliau IRO medicinos skyriuose kaip vedėjas.

Naujasis Clevelando gydytojas artimiausiu laiku, be darbo ligoninėje, žada atidaryti savo ofisą.

RKO Keith's 105th

Rugpj. 22-28 d. "Siracco" su Humphrey Bogart.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rankai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Mūsų specialybė virtučių, vonių, arkų ir spalvotų langu PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS
16908 Endora Rd. KE 1-8794

VAIKŲ IR JAUNIMO GEGUŽINĖ

Š. m. rugpjūčio 26 d. (ateinantį sekmadienį) Clevelando Lietuvių Tėvų Komitetas, padedant mokytojams, gražioje Dr. S. Tamošaičio rezidencijoje, ant Erie ežero kranto, 26001 Lake Shore Blvd., rengia lietuvių vaikų ir jaunimo gegužinę.

Programoje bus sutartinės ir solo dainos, deklamacijos, tautiniai šokiai, įvairūs sporto žaidimai, jų tarpe ir komiškas sportas.

Vaikai galės dalyvauti varžybose ir laimėti dovanas.

Pakviestas ir mūsų sporto klubas "Žaibas". Vyrėnysis jaunimas galės taip pat pašokti, nes bus ir muzika. Visi lietuviai (tremtiniai ir iš seniau čia gyvenantieji), ypač šeimos su vaikais, kviečiami atsilankyti. Įėjimas visiems laisvas ir nemokamas.

Gegužinės vieta lengvai pasiekama Lake Shore autobusu, išeinančiu iš Public Square ir važiuojančiu St. Clair Avenue. Gegužinės pradžia 2 val. p. p.

Clevelando Lietuvių Tėvų Komitetas

VILNIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, rugpjūčio m. 26 d. tuoj po pamaldų, 11.30 val. čiuurlioniškių patalpose Vilniečių S-gos Clevelando sk. šaukia susirinkimą. Kviečiami nariai ir visi kurie domisi Vilniaus problemomis.

KARTOJAMA "BUHALTERIJOS KLaida"

Šį pavasarį liet. salėje VI. Braziulio dramos studijos pastatyta V. Alanto komedija "Buhalterijos klaida" numatyta pakartoti. Vaidinimo pakartojimą pasiūlė organizuoti Vilniečių S-gos Clevelando skyrius. Šioji buv. Vilniaus dramos teatro direktoriaus parašyta komedija statoma liet. salėje rugsėjo m. 23 d. sekmadienį, 5 val. po piet. Po vaidinimo numatyti šokiai, bus loterija, bufetas ir kt.

PADĖKA

Žurnalistui A. Vilainiui, lietuvių knygyno Nemuno savininkui Chicagoje, už surinktą ir Lietuvių Archyvu įteiktą didelį kiekį svarbių knygų ir kitų spausdinių.

J. Leonas,
Lietuvių Archyvo redaktorius

GERIAUSI LINKEJIMAI NUO

PIX BEVERAGE

45 rūšių alus — visoki gaivinantieji gėrimai,

vynas ir šampanas (prancūziškas)

Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ar naktį. Atidara ir trečdienais.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

SIRGULIUOJA ŠMIGELSKIS

Senosios ateivių kartos veikėjas A. Šmigelskis buvo susirgęs ir dabar dar gydomi pas gyd. M. Vaitėną. Dirvai pažadėjo stoti į talką siekiant 1000 naujų skaitytųjų.

Naujakurius kviečia atsilankyti į savo ūkį ir nemokamai prisiskinti gerų kriaušių. Jo adresas: 7581 State Rd., Cleveland.

VYČIŲ PARENGIMAS

Vyčių 25-oji kuopa rugpjūčio 26 d. N. Parapijos sode rengia gegužinę. Bus geras orkestras, geras bufetas. Pelnas naujosios parapijos bažnyčiai. Pradžia 2 val., šokiai nuo 5 val. po piet.

MUSEIKA PARAPIJOS PIKNIKE

Praėjusį sekmadienį prie Twinsburg čekų Socol parke įvykęs antrasis šv. Jurgio parapijos piknikas nebuvo toks gausus svečiais kaip pirmasis. Nežiūrint klebono Vilkutaičio keistos politikos lietuvių atžvilgiu, parapijiečių dauguma dar yra lietuviškos dvasios, todėl tremtiniai nevengia su jais bendrauti, piknikuose bendrai pabuvoti, pasilinksinti. Tačiau šiame piknike įvykęs apgailėtinas nesusipratimas parodo, kad parapijos komitete dar vis pakenčiamas mušeika.

Kažkodėl p. Urbonas, kuris savo laiku prie bažnyčios sumušė p. Barzduką, prisikabino prie kelių tremtinių savo mašina grįžtančių iš pikniko. Kai Jonas Budrys išlipo iš mašinos išsiaiškinti, p. Urbonas kirto kumščia jam į veidą taip, kad J. Budrio balti marškiniai krauju aptiško.

E. K.

EDWARD BRAVERMAN.

svetimalbių laikraščių skelbimų agentūros bendrasavininkas, yra paskirtas Community Chest svetimalbės spaudos skyriaus pirmininku. To komiteto uždavinys neangliškuose Clevelando laikraščiuose populiarinti Community Chest rinkliavą. Šiais metais šios rinkliavos užsibrėžtas tikslas yra 6,600,000 dolerių.

NAUJAS VAISTINĖS SAVININKAS

Irving L. Landau, 3282 E. Fairfax Rd. paskelbė, kad jis įsigijo Guerra vaistinę prieš šv. Cecelijos bažnyčią, 15012 Kinsman Rd. Landau pirma buvo Landau Drug Co. savininkas, vėliau buvo dalininkas Miller Drug Stores. Visus šio laikraščio skaitytojus, gyvenančius toje apylinkėje, kviečia apsilankyti.

NEW RESTAURANT

Now Open
Shaker Heights gets another New Restaurant and Eddie Dolin opens his smart looking place at 20116 Kinsman Road Near Kinsman-Warrens Center, all decorating was done by Steve Thomas, the equipment, naturally, is the latest. Luncheons served daily serving the full course dinners. Plan your parties in our Exclusive Private Dining room parking in the rear, entrance to restaurant from parking lot. For the past 5 years Mr. Dolin has been owner of the Jack and Eddie's Restaurant at Cedar & Lee Road Visit this beautiful spot.

KAMBARYS VYRUI,

blaiiviam, tvarkingam. Galima naudotis virtuve. 3611 East 118 St. WY 1-4683

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S Cool BASEMENT Vėl mokykliniai išpardavimai!

Bern. sanforizuoti*
"FRUT-of-the-LOOM

Ilgarankoviai
sporto marsk.

1.99

Šviesių ištisinių spalvų, Havajų raštai, įprasto ir vakariečių mados, nešiotini dabar ir mokykloj, nuo 8 iki 18 dydžio, su nepaprasta nuolaida.

Pirkit dabar ir
sutaupyk ant
berniukų

Gym ar "Tee"
MARSKINIŲ

49c

Nepaleiskit tų dailių trumparankovių "tee" — marškinių, pagamintų iš geriausios šukuotos medvilnės. Dydžiai nuo 6 iki 16. Truputį ydingi.

Bern. 50 c. vertės pagerintos

Medvilnės kojines

Truputį ydingos! Iš švelnios pagerintos medvilnės patrauklių ištisinių spalvų, elastiškais riešais, dydžiai nuo 9 iki 12.

29c

Išpardavimas!
Vaikams 2.99
medvilniniai

AUDIN. SKECIAI

Jaunimas eidamas mokyklon džiaugsis tais raudonais, mėlynais ar žaliais medvilnės audiniais. Rankena su gyvulių galva ir laikytuvu.

1.69

Užsakymai paštu ir telefonu —
CHerry 1-3000
Basement Umbrella Department

PADEKIT SURASTI

moterį virimui privačiuose namuose, penkių suaugusių asmenų šeimai. Atlyginimas 50 dol. į savaitę. Turi likti nakvoti. Tel. WY 1-2915.

JONAS G. P. POLTER

Lietuviai
Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

MONCRIEF
SILDYMO IR
ORO VĖSINIMO SISTEMA

TAUPU ĮGYTI
TAUPU IR
VARTOTI

GASAS
ANGLIS
ALIEJUS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

LIETUVIŲ BANKE

GALIMA ATLIKTI DAUG REIKALŲ

Piniginės santaupos — kiekviena taupymo knygelė — čia yra apdraustos iki \$10,000 per Federal Insurance Cor., J. A. V. valdžios apsaugoje.

Čia gaunamos paskolos namams pirkti arba statyti, galima užsimeklėti už gąsą, elektrą, keisti čekius, pinigines perlaidas (Money orders) arba rengiantis kelionėn galima įsigyti kelioninių (Traveler) čekių, ir kitais reikalais čia galima gauti gerų patarimų.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

**THE SUPERIOR SAVINGS
AND LOAN ASS'N.**

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnaviną įvairuose apdraudos-insurance reikaluose. Suteisau paskolas pirmo morgėčio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodėlių ir visokių graždaiktų, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. HENDERSON 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licenzijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuočiai

25 metal simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENDicott 1-1763

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTab 1-6747) Redaktorius Balyš GAIDZIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

SKAUTAI TREMTYJE

Vokietijoje Vasario 16 Giminazijos skautų skiltis dalyvauja tarptautiniame skautų sąskrydyje — Jamboree, Austrijoje Vienetui vadovauja sktn. V. Skrinškas. Jamboree adresas: Oesterreich-Austria, Deutsches Kontingent, Truppfuerer des Li-tausches Trupps Nr. 7. Šiuo adresu broliai iš JAV gali mūsų stovyklautojus pasveikinti tarptautinėje stovykloje.

Giminazijos lietuviškos skautės šiuo metu iškylauja po apylinkės gamtą.

Lietuvos diplomatai, įvertindami skautų žygį į jamboree ir jo reikšmę lietuviškai propagandai, atsiuntė didelę materialinę, o kartu ir moralinę paramą: Min.

St. Lozoraitis iš Romos — 30 dol., Min. P. Žadeikis iš Washington'o — 50 dol., Min. St. Girdvainis iš Romos — 30 dol. ir Min. B. K. Balutis iš Londono — 20 dol. Lietuviai skautai už šias dideles aukas mūsų diplomatomams yra labai dėkingi.

Lietuvius keliautojas St. Urmonas iš Hamburgo į jamboree iškeliavo pėsčias.

Anglijoje ir šimtet lietuvių skautai ir skautės liepos pabaigoje ruošėsi stovyklauti. Perna jų stovykla susilaukė nemažos dėmesio iš anglų pusės.

Anglijoje šiuo metu veikia trys lietuvių skautų vietinių klubių: Londone, Nottingham'e ir

Manchesteryje. Liepos mėn. įvyko Anglijos rajono lietuvių skautų vadų sąskrydis.

Kanadoje liepos pradžioje, pasibaigė graži Toronto-Montrealio lietuvių skautų stovykla. Rugsėjo 13-19 dienomis įvyko lietuvių skautų stovykla. Lietuviai skautai taip pat ruošiasi dalyvauti Kanados skautų tautinėje jamboree.

Venecueloje lietuvių skautai surinko ir pasiuntė 90 dol. mūsų reprezentantams pasaulinėje skautų stovykloje paremti.

JAV — Uncle Otto, seniausias Amerikos skautas pernai savo 74-tą gimtadienį atšventė lietuvių skautų stovykloje. Šimtet grupę lietuvių skautų ir skautininkų jį 75-jo gimtadienio proga pasveikino Detroit'e. Šiuo metu Uncle Otto keliauja į pasaulinį skautų sąskrydį Austrijoje, o grįžęs žada apsilankyti pas Detroito lietuvių skautus. Tai dar vienas mūsų bičiulis!

Skautininkas P. Jurgėla rašo knygą iš Lietuvos skautų veiklos. Tai bus pirma šios rūšies knyga apie lietuvių skautiją.

Gegužės mėn. New York'e įvyko tremtinių skautų vadų suvažiavimas, kuriame buvo sudarytas Skautų Sąjūdžio iš už Geležinės Uždangos Centras, kuriam šiuo metu priklauso estų, gudų, latvių, lietuvių, ukrainiečių, rusų ir vengrų skautų sąjungos. Jam vadovauja sekretoriatas iš trijų atstovų, jų tarpe ir lietuvių vyr. skautininko V. Čepo.

Praeitą mėnesį pasibaigė didelė Chicago lietuvių skautų stovykla. Stovyklavo Clevelando skautės ir DLK Kęstučio draugovė Bostone.

Z. V.

PENKASDEŠIMTNUOSIMTINIS AMERIKIETIS

apie senus ir naujus Amerikos lietuvių

K. S. Karpus

Imkimės rimtų bendrų darbų, kurie mus suartintų!

Prezidentas A. Smetona nesididžia, o dirbo su tais, kurie norėjo dirbti.

SENŲJŲ AMERIKIEČIŲ DARBŲ

Dar grįžtant prie senųjų amerikiečių, reikia pridurti: kadangi jiems likimas lėmė Amerikon išvykti ir čia įsigyventi, jie padarė žymų įnašą Amerikos gyvenime kaip lietuviai. Gabesnieji prasisiekė į biznesą, į įvairius amatus, tapo mechanikais, net profesionalais: turim čia išimoklinusių gydytojų, advokatų, kunigų, inžinierių ir t.t. Draugai, vos tapę piliečiais, pradėjo dalyvauti Amerikos politikoje ir prasimušė į valdžias vietas; net prezidentai su jais skaitėsi jau prieš 50 metų. Daug kur lietuviai užėmė valdžios pareigas; kai kur miestelių burmistrų vietas, teisėjų ir šiaip valdininkų vietas.

Meno srityje, išsilaikę ir išsilavinę gery dainininkų ir muzikų, kai kurie pasiekė net pačias aukštumas, kaip Chicago Civic Opera, Metropolitan Opera ir kitas; visa eilė lietuvių griežia įvairiose Amerikos didžiojoje simfoninėse orkestruose. Žymieji mūsų dainininkai — dainininkės dažnai girdimos per radio stotis.

Kiti, nors patys pasiliko paprastai darbininkai, išmokslino savo vaikus advokatais, daktarais, kunigais, inžinieriais, ir nors ne lietuviškai išmokslinti, jie užima teisėjų, prokurorų, valdininkų, policijos viršininkų vietas; daugybė yra geri mechanikai, aukšti technikai ir specialistai; kardinėje tarnyboje yra pasiekusių pulkininkų — generalų laipsnius, karo laivų komandierių vietas. Lietuvių ir lietuvių rasi įvairiose valdžiose įstaigose Washington'e, ne skaitant jau miestų ir valstybių įstaigų. O kiek lietuvių įvairiais laikais pasiekė augstų sporte, kiti net čempionatus (golfe, bokse, imtynėse ir t.t.).

Nors šimtuose miestų išsiblaškę ir mažai lietuviškai susipratę, jie ankstyvose dienose pajėgė atsikratyti juos globoti užsimonusių lenkų, kurie traukė juos į savo bažnyčias ir organizacijas, ir jie patys išsistatė savas bažnyčias, gavo savus kunigus, ir t.t. Išmoko kaip lietuviai susiklausti ir dirbti tautinius darbus, kuriuos dirbo iki pat šių dienų.

Kai įpusėjo I pasaulinis karas, Amerikos lietuviai pirmutiniai (1916 metais) iškėlė Lietuvos vėliavą nepriklausomybės žūki, ir ėmėsi ta linkme dirbti, kraudami didžiausius fondus, ir savo siekimui įvykdyti gavo daugelio žymių amerikiečių pritarimą bei paramą.

Kai jau iš nepriklausomos Lietuvos pradėjo pas mus atvažiuoti įvairios delegacijos, tos ar kitos partijos veikėjai, organizacijų ir fondų atstovai aukų rinkti, visi buvo priimti kaip didžiausi svečiai ir kiekvienas grįžo jei ne su keliadesimtu, tai nors su keliais tūkstančiais dolerių aukų.

NAUJA NELAIMĖ IR NAUJI ATEIVIAI

Kai Lietuvą — ir jus — ištiko staigi nauja nelaimė, Amerikos lietuviai vėl pirmutiniai šoko savo nelaimingiems broliams pagalbon. Jau 1940 metų rugsėjo 10 d. buvo įkurta Amerikos lietuvių Taryba Lietuvos nepriklausomybei ginti; jos delegaci-

ja spalio 15 d. lankėsi pas Prezidentą Rooseveltą, ir nuo to iki šiai dienai nenustojama klabin-ti Amerikos valdžią, kad gintų Lietuvos nepriklausomybę. Vėl įsisteigė fondai, ir kai atėjo jums pati juodžiausia diena, kai reikėjo jums trauktis iš Lietuvos dideliais skaičiais, čia vėl jūsų nelaimė buvo suprasta; įkurtas Bendras Šelpimo Fondas (Balfas), veikėjai, spauda rūpinosi, ragino žmones rinkti aukas, rūbus, maistą ir siuntė jums.

Amerikiečiai lietuviai labiausiai susirūpino ir jūsų parkvietimu čia, kai pasirodė, jog Lietuvos jums negalima bus grįžti, ir dirbo, kad atidarytų duris jums į Ameriką, kurie tik norėjo čia važiuoti.

Visų tremtyje gyvenančių mintis buvo važiuoti Amerikon ne prašmatnybių įieškoti, bet subendrintomis jėgomis su mumis testuoti kovą dėl Lietuvos laisvės. Amerikon vykti buvo tikslingiausia.

Bet kai čia atvykot, pasijutote lyg kur Afrikoje ar Australijoje, kur nė vieno lietuvių nėra. Vietoje tuoj įieškoti su mumis bendro darbo, susimetė į savo grupes, net sroviškai pasidalinot kiekvien su savo bendraminčiais, ir tai tik iki tam tikro laipsnio, o bendram tikslui ir po šiai dienai dar žygių nepadarė —

Nors mūsų visų bendra tėvynė svetimo grobio pavergt — visiems vienas reikalas ją gelbėti!

Kai atvažiuo pas mus Lietuvos Prezidentas, kuriam tėvynėje buvo pavojinga likti, jau 1941 metais, radęs mus čia dirbančius Lietuvos laisvinimo darbu, džiaugėsi, ir pats prisidėjo dirbti — ne pats vienas, bet su mumis. Mes rinkom aukas kiekviena proga, kur jis lankėsi kalbėti lietuvių kolonijose, ir jis šypsojosi, džiaugėsi matydamas amerikiečių gausias minias susirinkusių ir dosniai aukojančių. Ir pats dažnai pridėdavo savo piniginių aukų. Jis nesididžia, o kad mokytas žmogus, į mus, amerikiečius, nežūrėjo iš augšto, kaip į paprastus, nekultūringus, atsilikusius lietuvius, nemokančius naujoviškai lietuviškai kalbėti ar rašyti, tik sakė, "dirbkime Lietuvos išlaisvinimui, teisybė pagaliau paims viršų!" Mūsų srovės patarė įieškoti to kas mus visus jungtų, ne skirtų.

Mums dabar skaudu, kad su jumis, naujakuriais, sunku kar-tais ir jūsų bendraminčiams susiprasti. susikalbėti, nuo ko nu-kenčia ir visi darbai.

BET NE VISI TOKIE!

Bet ir čia tuoj turiu pasakyti, kaip apie tuos 1928 metais Lietuvą lankiusius amerikiečius: toli ne visi naujakuriai esat nesukalbami, kiti net puikiausiai sukalbami ir radot savo bendraminčių, su kuriais galit bendrai dirbti ir dirbat.

Tačiau kaltė yra tos dalies, kurie mums amerikiečiams darė ir dabar tebedaro visokius priekaištus, ir tuo kludo mūsų bendram susitarinimui bei dirbimui pačių reikalingiausių darbų. Kaltė ty, kurie susidarė savo nuomonės apie mus amerikiečius iš pat savo pirmų dienų įspūdžių, arba, kurie jau atsi-

vežė apie mus neigiamą nusistatymą iš Lietuvos. Daugelis visus savo sprendimus apie amerikiečius daro iš to, kokią rado savo tetą ar dėdę ar jų vaikus ir kaip jie atrodė: mokyti ar ne, lietuviškai susipratę ar ne. Jeigu dėdė pasigyrė savo automobiliu, kiti rėžė, "Tai kas, už pusės metų aš geresnį nusipirk-siu!..." arba namą, "Kai aš padirbsiu kelis metus, geresnį turėsiu!..."

Nei mes jus čia kviesdami, nei jūs Amerikon važiuodami nemanėt, kad tarp mūsų įvyks tokie nereikalingi nesupratimai ir vienu nuo kitų nusitolinimas. Kvietėm jus pas save todėl, kad jūs buvot didžiausioje savo gyvenimo nelaimėje, kai jums reikėjo skubiai iš Vakarų Europos trauktis. Mes svarstėm, kad jums, mūsų broliams, geriausia vieta bus Amerikoje; kad atvažiuosit, galėsim visi bendrai dirbti vienam dideliui tikslui subendrintomis jėgomis, kaip vienos tautos vaikai. Dirbti, sa-kėm, bus lengva, nes jau darbas užsuktas, turim organizacijas, fondus, o jūs jauni, mokyti, energingi, ir turit ypatingo reikalo dirbti. nes jūsų tėvynė iš jūsų atimta.

MES TUREDAVOM SAVOS PUBLIKOS

Prieš jūsų atvykimą dideliais skaičiais, dar tik prieš trėjus metus, mūsų pačių rengiami lietuviški vakarai sutraukdavo pilnas sales savų, senų amerikiečių lankytojų; aukų visokio-mis progomis jie sudėdavo tūkstančius (Lietuvai Vaduoti Są-jungai, Amerikos Lietuvių Ta-rybai, Bendram Šelpimo Fondui — BALFui seimų progomis.)

Dabar, jums nuostabu, kur tie senieji amerikiečiai, kad jų niekur nematyt... ir iš to kai kurie pasaipas darot, nors tai tragedija! Ir tikrai, mums pa-tiems nemalonu, bet jie tylo-mis pasitraukė užpakalin, negalė-da mi susiderinti su jūsų kai kurių arogantiškumu, išdidumu, iš augšto žiūrėjimu į tuos nekal-tus žmones, tik todėl kad jie nemokyt (ko nedarė, kaip minė-jau, pats Lietuvos Respublikos Prezidentas). Mūsųškiai nusivylę su apmaudu žiūri į visus trem-tinius, taip pat negavę visų pa-minti bendrai, kaip ir jūs visų mūsųškų nepažinę, nors kiti esat ir geriausių norų, rimčiausi ir naudingiausi mūsų vadai ir tal-kininkai.

(Tie senieji amerikiečiai šim-tais pasirodė kai, pav. Clevelande, pereitą žiemą buvot suren-gę jiems "pagerbimą". Pasirodė, jie yra gyvi ir mūsų tarpe. Tas nereiškia, kad jie nori "pager-bimų". Jie nori tik padoraus san-tykavimo su jais.)

Per eilę metų buvo skelbiama, kad Amerikoje gyvena visos trečdalis lietuvių tautos narių. Taigi, tą trečdalį reikėtų įvertinti kaip didžiausią talką tam darbui, kuris mums visiems kaip tautai yra būtinas ir negalimas apleisti. Tuo turėtų ypač labiau susidomėti tie tremtiniai veikė-jai, kuriems rūpi čia ne automo-biliai, ne ballai, ne puošnumas, bet lietuvių tautos ir Lietuvos likimas.

Dabartinė Lietuvos nelaimė yra vienintelė priežastis jūsų netekimo savos tėvynės, savų namų ir savų darbų, drauge ir daugelio jūsų mokslo pavirtimo

į nieką; jūsų išsiblaškymo po pasaulį, kur jūs nemanot pasi-likti, kaip koki pasmerkietį iš-nykti.

Jums ir mums reikia įieškoti susiartinimo, subendrindami visų lietuvių į tautos kovotojų išlai-kyti tam, kas mums likimo po šia saule duota. Jums turėtų būti didžiausias rūpestis ir or-ganizavimas pastangų atvesti į tikrą kelią net ir komunistų suklaidintus jūsų brolius, kurių yra nemažai, nes jie yra nekalti, geri lietuviai. Mums visiems sto-jus į darbą tai būtų lengviau padaryti.

Mūsų organizacijos galėtų bū-ti sustiprintos ir išdidintos; jei-gu reikia naujų, ir tos būtų ga-lima bendrai sukurti, o ne vieni sau, kiti sau tasantis; spauda iš-populiarinta, lietuviškos sueigos malonios ir visos darbas ir pa-stangos nukreipta į vieną tiks-lą — tą, kuriam mes, kaip tauta, pasaulyje užimam vietą.

Darbas pasidarytų našus, re-zultatai užtikrinti.

Tarp Lietuvos ir Amerikos lietuvių skirtumai išplito jau po I pasaulinio karo, kai į Lietuvą pradėjo parvažiuoti amerikie-čiai, kiti net su gausiais pinigais, ten įsigyventi, ūkius ar bi-znįs pirkiti; juos pradėjo pa-šiepti, iš augšto į juos žūrėti, buvo varžomos jiems progos, ap-dedami visoki mokesčiai. Tas "iš augšto" žiūrėjimas persi-skverbė ir į jaunesnę kartą, ir pasiliko daugelyje tų, kurie da-bar į Ameriką atvažiuo — ir čia tęsia tą patį.

Mano manymu, anais laikais lietuvių į Ameriką patekimas ir čia prisigyvenimas galima ly-ginti su Biblijos padavimu apie Juozapo patekimą į Egiptą, kur jis, gerai įsigyvenęs, galėjo vė-liau pagelbėti savo bado užklup-tiems broliams, kuriems teko vykti į Egiptą grūdų duonai pirkiti.

Tas nesusipratimas mūsų ir jūsų tarpe turi būti naikinamas kognreičiausiai. Veikimo suben-drinimui, jūsų kai kurių projek-tų parėnimui, mokesčių apsidė-jimui ir kitokiems su Lietuvos laisvinimu surištiems reikalams išnarpioti ir sureguliuoti rei-kėtų net suaukinti tinkamai pa-rengtas mūsų bendras suvažiavi-mas, o ne rašinėti kad jūs vieni be mūsų seniai būtumėt tai pa-darę, o dabar, mes jums kludą, ir t.t.

Čia pareikštos mintys yra se-no amerikiečio, kuris nenorėjo ištautėti, kuris matė reikalo vi-są laiką savo išeivių brolių tar-pe dirbti, padedamas palaikyti juos lietuviams, ir kuris atsisako nusisukti nuo lietuviško veikimo net dabar, kada kiti nusisuko, turėdami tam net rimtas prie-žastis, ar perjautrius jausmus. Pasirodo, kad norint dirbti ir vieniems ir kitiems, susitarimas yra galimas, tik jo įieškokime — įieškokime ir senieji ir nau-jakuriai.

DIRVOJ GALIMA GAUTI

nauja knygelė vaikams "Lapės pasaka" (\$1.10), J. Křumino ro-manas "Naktis viršum žirdies" (\$1.50) ir V. Pėteraičio mažasis lietu-v. angl. žodynas (\$2.00).

Neseniai paaiškėjo, kad majoras William V. Holohau, OSS vadas, buvo nužudytas jo pagalbininkų US leitenanto iš New Yorko ir seržanto iš Rochesterio, kada jis buvo nusileidęs vokiečių užfrontė paruošti partizanams ginklų tiekimą. Jis nenorėjo ginklų greit tiekti komunistiniams partizanams, nes jam nebuvo žinomos komunistų intencijos. Tada jis buvo nušautas ir įmestas į ežerą. Jo kūnas surastas tik po šešerių metų. Nuotraukoj, iš kairės italė Marija Duelli, kuri buvo ryšininkė tarp majoro ir nekomunistinių partizanų, vidury majoras William V. Holohau ir dešinė Vincenzo Moscatelli, komunistų partizanų vadas, dabar Italijos senatorius. Jie, beabejo, įmaišyti į nužudymą.